

УДК 343.13

DOI 10.32782/2523-4269-2024-86-78-82

Карпенко Михайло Олегович,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри кримінального процесу

*(Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків)*ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2627-8871>

КАТЕГОРІЯ «МАЙНО» В МЕЖАХ РЕАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Статтю присвячено аналізу окремих складових поняття «майно в кримінальному провадженні». Зазначається, що термін «майно» у кримінальних процесуальних правовідносинах вживається в різних нормативних контекстах, зокрема як: речовий доказ; об'єкт, де (щодо якого) здійснюються процесуальні дії; об'єкт, на який спрямована реалізація заходів забезпечення кримінального провадження; розмір майна як обставина, що враховується при обранні заходу забезпечення кримінального провадження; кваліфікуюча ознака тощо. Наводяться погляди відносно цієї категорії вітчизняних вчених, Європейського суду з прав людини задля формування розуміння щодо її змістовного навантаження в межах кримінального провадження. З окремих питань висловлюється власне бачення із окресленої проблематики.

Ключові слова: кримінальне провадження, майно, майнові права, майнові обов'язки.

Постановка проблеми. Поняття «майно» є одним із ключових у правовій науці, широко використовується в законодавстві і має суттєве значення для всіх галузей права, зокрема, кримінального процесуального. Від правильного розуміння суті цього терміну залежить реалізація кримінальних процесуальних правовідносин, де майно може виступати їх предметом, об'єктом, бути передумовою їх виникнення, припинення тощо. Як правильно наголошує О. В. Дзера «правильне розуміння поняття «майно» у різних значеннях практично важливе для визначення конкретних прав та обов'язків сторін у правовідносинах, де майно виступає об'єктом права, потрібно щоразу визначати зміст даного терміну шляхом тлумачення тексту правової норми» [1, с. 314].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Категорія «майно в кримінальному провадженні» не була предметом окремого детального наукового дослідження. Деяким аспектам цього питання приділялася увага Демидовою Л. (майно як предмет злочину) [2]; Верхогляд-Герасименко О. [3], Капліною О., Котовою О. [4] (майно як об'єкт, на який може бути накладено арешт у кримінальному провадженні).

Метою статті є аналіз наукових поглядів на категорію «майно» вітчизняних вчених, практики Європейського суду з прав людини (далі ЄСПЛ, Суд) задля формування розуміння сутності цього поняття в межах кримінальних процесуальних правовідносин.

Виклад основного матеріалу. Статтею 1 Протоколу № 1 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод визначено, що кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права [5].

Конституцією України поняття «майно» в кримінально-правовому значенні пов'язано з можливістю його конфіскації у випадках, обсязі та порядку, встановлених законом, та виключно за рішенням суду (ст. 41).

Положення, що визначають загальні засади кримінального провадження, стосовно правової категорії «майно» містять лише припис, відповідно до якого на підставах та в порядку, передбачених КПК України, допускається тимчасове вилучення майна без судового рішення (ч. 2 ст. 16). У самій статті, що визначає принцип недоторканості права власності, йдеться не про майно, а про позбавлення або обмеження права власності під час кримінального провадження, що здійснюється лише на підставі вмотивованого судового рішення, ухваленого в порядку, передбаченому цим Кодексом.

У науковому та практичному ракурсі є зрозумілим, що від точного розуміння суті поняття «майно в кримінальному провадженні», встановлення його складових (об'єктів), залежить правильне оперування ним у правозастосуванні. Це пов'язано з тим, що термін «майно» використовується в різних нормативних контекстах, зокрема як: речовий доказ; об'єкт, де (щодо якого) здійснюються процесуальні дії; об'єкт, на який спрямована реалізація заходів забезпечення кримінального провадження; як обставина, що враховується при обранні заходу забезпечення кримінального провадження; кваліфікуюча ознака тощо.

На законодавчому рівні поняття «майно» визначено в ст. 190 ЦК України, під яким розуміють окрему річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки. Майнові права є неспоживною річчю. Майнові права визнаються речовими правами.

В окремих сферах правовідносин існує своє формулювання поняття «майно». Так, ст. 139 Господарського

кодексу України встановлено, що майном у сфері господарювання визнається сукупність речей та інших цінностей (включаючи нематеріальні активи), які мають вартісне визначення, виробляються чи використовуються у діяльності суб'єктів господарювання та відображаються в їх балансі або враховуються в інших передбачених законом формах обліку майна цих суб'єктів.

Попри наявність легального визначення в законодавстві поняття «майно», звертає на себе увагу обширний дискурс науковців-цивілістів щодо його змістовного навантаження. Як слушно зазначає Гузь Є. В. «категорія «майно» є одним з фундаментальних понять вітчизняної цивілістики. Саме через майнову характеристику конкретизується основний масив суспільних відносин, що становлять предмет цивільного права. Крім того, цивілістичне поняття «майно» грає все більш важливу роль у категоріальному апараті інших галузей права і все виразніше набуває «загальноправового» значення. Проте, юридичний зміст поняття «майно» в цивільному праві чітко не визначений, його структуризація відсутня, вживання цього терміну припускає багатовариантність тлумачення. Тому постійно потрібне глибоке і всебічне вивчення цієї правової категорії» [6, с. 184].

Здебільшого за необхідності тлумачення нормативного змісту поняття «майно» теоретики та практики звертаються до ст. 190 ЦК України, тому, що саме її назва – «Майно» та назва глави ЦК України, де вона розташована, – «Речі. Майно», спонукає зробити висновок, що це і є всеохоплююче загальне правове визначення «майна» [7, с. 116–117]. Зазначають, що поняття «майно», закріплене у ст. 190 ЦК України, є універсальним та визначає перелік об'єктів, що підпадають під це поняття [8, с. 21].

Деякі вчені не погоджуються з такою позицією, звертають увагу, що такий підхід може дати підстави для розширеного тлумачення категорії «майно» і, відповідно, охоплювати будь-які види майнових прав та обов'язків у колі об'єктів права власності, що врешті може призвести до юридичної помилки. Стверджують, що «не можуть належати на праві власності нереалізовані майнові права та невиконані договірні обов'язки (наприклад, несплачена винагорода за продане майно), а відтак вони можуть бути об'єктом зобов'язальних чи інших прав» [9, с. 531].

Звернення до практики ЄСПЛ відносно розуміння поняття «майно» свідчить, що воно тлумачиться в дуже широкому аспекті. Це, на наш погляд, обумовлено юрисдикцією Суду, яка охоплює спори, що виникають у різних країнах з неоднаковими правовими системами.

Доволі детальний аналіз питання щодо об'єктів цивільних прав, які ЄСПЛ відносить до категорії майно, був зроблений Н. Блажівською в статті «Тлумачення поняття майна у практиці Європейського суду з прав людини» [10] та В. Цюрою в статті «Концепція поняття «майно» (Possessions) і його тлумачення (кваліфікація) у світлі практики Європейського суду з прав людини» [11].

Цілком погоджуємося з висновками авторів про те, що Судом поняття «майно», згідно зі статтею 1 Першого Протоколу, трактується в декількох значеннях:

– по-перше, йдеться про наявне і належне на праві власності особі майно, а саме: грошові кошти (справа «Moreira Ferreira v. Portugal», 2017 p.), цінні папери (справа «Sovtransavto Holding v. Ukraine», 2002 p.), транспортні засоби (справа «Croatian Chamber of Economy v. Serbia», 2017 p.), жилі приміщення (будинки, квартири) (справа «Immobiliare Saffi v. Italy», 1999 p.),

земельні ділянки (справа «Paramichalopoulos and Others v. Greece», 1991 p.), будівництва (справа «Kozacioglu v. Turkey», 2009 p.), майнові комплекси (підприємства) (справа «Lithgow and Others v. the United Kingdom» 1986 p.), засоби індивідуалізації (промислові зразки, назва, знак товару тощо) (справа «Anheuser-Busch Inc. v. Portugal», 2007 p.), об'єкти авторського права (справа «Balan v. Moldova», 2009 p.), інші блага, які мають майнову цінність (справа «East/West Alliance Limited v. Ukraine», 2009 p.), репутація заявника як адвоката (справа «Campanano v. Italy», 2006 p.), право на зайняття адвокатською діяльністю (справа «Biagioli v. San Marino», 2014 p.), ліцензія на зайняття певним видом діяльності (справа «Feldman and Slovyanskyu Bank v. Ukraine», 2017 p.), право на відшкодування експортного податку на додану вартість (справа «Itersplav v. Ukraine», 2007 p.), право на відшкодування надмірно сплаченого податку (справа «Kirilova and Others v. Bulgaria», 2005 p.), право на зайняття рибним промислом (справа «Lohuis and Others v. the Netherlands», 2013 p.), доменне ім'я (справа «Paeffgen GmbH v. Germany», 2007 p.), частка у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю (справа «Leki v. Slovenia», 2017 p.);

– по-друге, про майно, на яке у особи є інше, ніж право власності, законне право, наприклад, право оренди (справа «Iatridis v. Greece». 1999 p.);

– по-третє, про майно як актив, щодо якого заявник може стверджувати, що у нього є обґрунтоване і законне очікування (сподівання) з приводу того, що він отримає в майбутньому можливість ефективного здійснення майнового права щодо нього, в тому числі, право вимоги (справа «Oneryildiz v. Turkey», 2004 p.).

У ракурсі окресленої в статті проблематики спробуємо підняти та вирішити деякі питання задля досягнення мети її написання.

1. Відсутність у національному законодавстві єдиного всеохоплюючого погляду на категорію «майно» як базового поняття для всіх галузей права, а також неоднаковий предмет правового регулювання суспільних відносин де воно фігурує, спонукає до аналізу та необхідності легального визначення у КПК України поняття «майно в кримінальному провадженні» по аналогії з термінами «житло», «інше володіння» (ст. 233 КПК України).

2. Сфера кримінальних процесуальних правовідносин охоплює не тільки етапи досудового розслідування та судового провадження, але й стадію виконання судових рішень, на етапі реалізації якої може з'явитися майно, на яке у особи були правомірні сподівання на попередніх етапах судочинства (наприклад, на період виконання вироку отримана спадщина, здійснюється виплата дивідендів підприємством, де особа є учасником тощо). Отже, виникає питання: чи може об'єктом кримінальних процесуальних правовідносин бути майно, на яке у особи є правомірні очікування в майбутньому?

3. Кримінальним процесуальним законодавством закріплені правила щодо міжнародного співробітництва в кримінальному провадженні відносно кримінального правопорушення, вчиненого як на території України, так і поза її межами. Під час його реалізації може виникнути ситуація, коли щодо однієї правової категорії, наприклад «майно», є різні законодавчі погляди стосовно її змісту. Таким чином постає питання: право якої держави застосовувати при оперуванні поняттям «майно»?

4. Потребує осмислення питання стосовно можливості в межах кримінального провадження говорити про таку складову майна як пасив, певні обов'язки, пов'язані з майном.

Не претендуючи на всеосяжне дослідження, оскільки це є предметом наукової роботи іншого, ніж стаття рівня, або більшої кількості статей, висловимо власне бачення з окремих озвучених питань.

Оцінюючи можливість охоплення об'єктів майнових прав, які особа може набути у майбутньому, поняттям «майно у кримінальному провадженні», а іншими словами, активу, щодо якого можна стверджувати, що у особи, яка є суб'єктом кримінального провадження, є сподівання з приводу того, що вона отримає у майбутньому можливість ефективного здійснення майнового права щодо нього, звернемося до змісту ст. 96-10 КК України. Норма встановлює загальні правила застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру і визначає, що при їх застосуванні судом враховуються ступінь тяжкості вчиненого її уповноваженою особою кримінального правопорушення, ступінь здійснення кримінально протиправного наміру, розмір завданої шкоди, характер та розмір неправомірної вигоди, яка отримана або могла бути отримана юридичною особою, вжиті юридичною особою заходи для запобігання кримінального правопорушення.

Як зазначає О. В Панченко «характер та розмір неправомірної вигоди, яка отримана або могла бути отримана юридичною особою», входить до обставин, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні щодо юридичної особи. Юрист за результатами власного аналізу пропонує до «неправомірної вигоди, яка отримана або могла бути отримана юридичною особою» відносити: а) майно в його матеріальному виразі (гроші, нерухомість тощо); б) майнові права (корпоративні права, спеціальні дозволи, майнові права за цивільно-правовим договором тощо); в) інші види переваг нематеріального чи негрошового характеру (пільги, неправомірні переваги у конкуренції з іншими суб'єктами господарювання тощо) [12, с. 82–83].

Цілком погоджуючись з умовиводами вченого, звернемо увагу, що законодавець, запроваджуючи нормативну конструкцію «неправомірної вигоди, яка може бути отримана юридичною особою, щодо якої здійснюється кримінальне провадження», закріплює, на наш погляд, концепцію «очікування майнового права». Однак, ми не можемо говорити, що це є аналогом поняття «очікування» у ракурсі ст. 1 Протоколу 1 до Конвенції, оскільки в останньому випадку йдеться про законне (правомірне) очікування. На відміну від нього, юридична особа, що «ототожнюється» з її уповноваженою особою, яка діє від імені та/або в інтересах юридичної особи, усвідомлює попередній протиправний характер своїх дій задля отримання в майбутньому неправомірної вигоди (майна) у будь-якої форми. Встановлення характеру цієї вигоди та її розміру під час кримінального провадження є обов'язковим, оскільки буде впливати на вид та міру відповідальності юридичної особи за його наслідками.

Прикладом «правомірного очікування» майна можна назвати відшкодування, що здійснюється особі відповідно до Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину нові незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду» внаслідок незаконного засудження, незаконного повідомлення про підозру у вчиненні кримінального право-

порушення, незаконного взяття і тримання під вартою, незаконного проведення в ході кримінального провадження обшуку, виїмки, незаконного накладення арешту на майно, незаконного відсторонення від роботи (посади) та інших процесуальних дій, що обмежують права громадян [13]. Суб'єкт кримінального провадження, який переконаний у своїй невинуватості або протиправності дій органів та осіб, які здійснюють кримінальне провадження, може мати сподівання (правомірні очікування), що за наслідками кримінального провадження за певних умов отримає відшкодування матеріальної, компенсацію моральної шкоди за незаконні дії щодо нього, його майна тощо. Відповідна процедура може бути реалізована як в межах так і поза межами кримінального провадження.

Таким чином, наведені вище умовиводи та приклади дають підстави зробити висновок, що під категорію «майно в кримінальному провадженні» підпадають як правомірні так і неправомірні очікування особою майна, права щодо якого вона може реалізувати в майбутньому.

Неоднозначним, на наш погляд, є й питання охоплення поняттям «майно в кримінальному провадженні» пасиву, майнових обов'язків. Щодо майнових прав (активу), наприклад корпоративних прав, питання нібито не виникає, вони можуть бути як предметом накладення арешту так і можливої конфіскації, отже підпадають під категорію «майно в кримінальному провадженні».

Для ілюстративності згенеруємо декілька ситуацій. Наприклад, випадок, коли накладається арешт на майно з метою збереження речового доказу або можливої конфіскації майна. Між тим це майно знаходиться в іпотечі, заставі на підставі цивільно-правових договорів. У разі прийняття судом рішення про конфіскацію майна, як бути із такими цивільними зобов'язаннями?

Або інша ситуація, накладається арешт на підприємство як єдиний майновий комплекс і за рішенням слідчого судді передається Національному агентству України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (НАЗК), для здійснення заходів з управління з метою забезпечення його збереження, збереження його економічної вартості. Що відбувається із зобов'язаннями (майновими обов'язками) цього підприємства?

Висловлюючи власну думку з цього приводу зауважимо, що у першому випадку маємо справу із співвідношенням покарання (ч. 1, 2 ст. 50 КК України) та цивільними зобов'язаннями (ст. 509 ЦК України), які є різними правовими інститутами, з відмінною метою їх реалізації. Отже, здійснення правовідносин в межах одного інституту не перешкоджає функціонуванню іншому. У прив'язці до окресленої проблематики можна сказати, що повне виконання вироку в частині конфіскації майна не позбавляє засудженого обов'язків в рамках цивільно-правових відносин.

Стосовно другого випадку, то напрошується логічний висновок, що передача заарештованого майна в управління НАЗК тягне за собою і передачу майнових обов'язків (пасиву), наприклад, за діючими цивільними (господарськими) договорами; зі сплати податків зборів, обов'язкових платежів тощо.

Висновки. Проведене дослідження окремих складових поняття «майно в кримінальному провадженні» дає підстави зробити висновок, що під ним у межах кримінальних процесуальних правовідносин розуміється окрема річ, сукупність речей, нематеріальні активи та майнові обов'язки (пасив) учасників кримінального провадження, які безпосередньо або відомості щодо них можуть бути використанні в кримінальному провадженні задля реалізації його завдань.

Список використаних джерел

1. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2 т. /за ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. – 4-те вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2011. Т. 1. 808 с.
2. Демидова Л. Майно як предмет злочину. *Проблеми боротьби зі злочинністю*. 2010. Вісник № 3 (62). С. 267–275.
3. Верхогляд-Герасименко О. В. До питання накладення арешту на майно третіх осіб у кримінальному провадженні / О. В. Верхогляд-Герасименко. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 1. С. 20–27.
4. Капліна О. В. Процесуальний порядок арешту майна у кримінальному провадженні: монографія / О. В. Капліна, О. С. Котова. Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Одеса: Гельветика, 2021. 288 с.
5. Протокол № 1 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535#Text.
6. Гузь Є. В. Майно як цивілістична категорія. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. Серія ПРАВО. Випуск 21. Частина II. Том 1. С. 182–185.
7. Гелич А. Поняття майна як особливого об'єкта цивільних прав. *Підприємництво, господарство і право*. 2010. № 1. С. 116–118.
8. Кривобок С. В. Правочини з підприємством як єдиним майновим комплексом [Текст]: монографія / С.В. Кривобок. Харків: Право, 2009. 176 с.
9. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. – 2-е вид., перероб. і доп. / за ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2006. Т. 1. 832 с.
10. Блажівська Н. Тлумачення поняття майна у практиці Європейського суду з прав людини. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 10. С. 219–223.
11. Цюра В. Концепція поняття «майно» (POSSESSIONS) і його тлумачення (кваліфікація) у світлі практики Європейського суду з прав людини. *Підприємництво, господарство і право*. 2020 р. № 8. С. 54–60.
12. Панченко О. В. Кримінальне провадження щодо юридичної особи: монографія / О. В. Панченко. Харків: Право, 2019. 184 с.
13. Закон України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/94-%D0%B2%D1%80#Text>.

References

1. Dzera, O.V., Kuznecova, N.S., & Lutsya, V.V. (Ed.) (2011). *Naykovo-praktychnyi komentar Cyvilnogo kodeksu Ukraini [Scientific and practical commentary on the Civil Code of Ukraine]*. (Vols.1). Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
2. Demydova, L. (2010). Maino yak predmet zlochnu [Property as an object of crime]. *Problemy borotby zi zlochnnistyu – Problems of fighting crime*, 3(62), pp. 267–275 [in Ukrainian].
3. Verkhoglyad-Gerasimenko, O.V. (2017). Do pytannya nakladennya areshtu na maino tretih osib u kryminalnomu provadzhenni [On the issue of seizure of property of third parties in criminal proceedings]. *Visnyk kryminalnogo sudochynstva – Herald of criminal justice*, 1, pp. 20–27 [in Ukrainian].
4. Kaplina, O.V., & Kotova, O.S. (2021). *Procesualnii poryadok areshtu maina u kryminalnomu provadgenni [Procedural order of seizure of property in criminal proceedings]*. Odessa: Helvetika [in Ukrainian].
5. Protocol No. 1 do Konvencii pro zahyst prav lyudyny i osnovopolognyh svobod [Protocol No. 1 to the Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms]. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535#Text [in Ukrainian].
6. Guz, E.V. (2013). Maino yak cyvilistychna kategoria [Property as a civil category]. *Naukovyi visnyk Uzhgorodskogo natsionalnogo universytetu. Seria: Pravo – Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Series: Law*. 21, vols.1, part II, pp.182-185 [in Ukrainian].
7. Gelich, A. (2010). Ponyattya maina yak osoblyvogo objekta cyvilnyh prav [The concept of property as a special object of civil rights]. *Pidpryemnytstvo, gospodarstvo i parvo – Entrepreneurship, economy and law*, 1, pp. 116–118 [in Ukrainian].
8. Kryvobok, S.V. (2009). *Pravochyny z pidpryemstvom yak yedynym mainovym kompleksom [Laws with the enterprise as a single property complex]*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
9. Dzera, O.V., Kuznecova, N.S., & Lutsya, V.V. (Ed.) (2006). *Naykovo-praktychnyi komentar Cyvilnogo kodeksu Ukraini [Scientific and practical commentary on the Civil Code of Ukraine]*. (Vols.1). Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
10. Blazhivska, N. (2018). Tlumachennya ponyattya maina u praktyci Yevropeiskogo sudu z prav lyudyny [Interpretation of the concept of property in the practice of the European Court of Human Rights]. *Pidpryemnytstvo, gospodarstvo i parvo – Entrepreneurship, economy and law*, 10, pp. 219–223 [in Ukrainian].
11. Tsyura, V. (2020). Kontseptsiya ponyattya «maino» (POSSESSIONS) I yogo tлумachennya (kvalifikatsia) u svitli praktyky Yevropeiskogo sudu z prav lyudyny [The concept of "property" (POSSESSIONS) and its interpretation (qualification) in the light of the practice of the European Court of Human Rights]. *Pidpryemnytstvo, gospodarstvo i parvo – Entrepreneurship, economy and law*, 8, pp. 54–60 [in Ukrainian].
12. Panchenko, O.V. (2019). *Kryminalne provadzhennya shodo yurydychnoi osoby [Criminal proceedings against a legal entity]*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
13. Zakon Ukrainy «Pro poryadok vidshkoduvannya shkody, zavdanoi gromadyanynovi nezakonnymi diyamy organiv, sho zdiysnyuyut operatyvno-rozshukovu diyalnist, organiv dosudovogo rozsliduvannya, prokuratury i sydy» [Law of Ukraine «On the Procedure for Compensation for Damage Caused to a Citizen by Illegal Actions of Bodies Carrying Out Operational-Investigative Activities, Pretrial Investigation Bodies, Prosecutor's Office and Court»]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/94-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].

Karpenko Mykhailo,

Candidate of Legal Sciences,

Associate Professor at the Department of Criminal Procedure

(Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2627-8871>

CATEGORY “PROPERTY” WITHIN THE LIMITS OF THE IMPLEMENTATION OF CRIMINAL PROCEDURAL LEGAL RELATIONS

The article is devoted to the analysis of the concept of "property in criminal proceedings". It is noted that the term "property" in criminal procedural legal relations is used in various regulatory contexts, in particular as: physical evidence; object where (regarding which) procedural actions are carried out; the object to which the implementation of measures to ensure criminal proceedings is aimed; as a circumstance that is taken into account when choosing a measure to ensure criminal proceedings; qualifying sign, etc. The concept of "property" is one of the key concepts in jurisprudence, is widely used in legislation and is of essential importance for all branches of law, in particular, criminal procedure. The implementation of criminal procedural legal relations, where property can act as their subject, object, be a prerequisite for their occurrence, termination, etc., depends on the correct understanding of the essence of this term. Views on this category of domestic scientists are given, their diversity and lack of a unified understanding is noted. It is noted that the European Court of Human Rights considers it in a very broad aspect, due to its jurisdiction, which covers disputes arising in different countries with different legal systems.

It is concluded that the absence of a single comprehensive view of the category of "property" as a basic concept for all branches of law in the national legislation, as well as the unequal subject of legal regulation of social relations, prompts the analysis and the need for a legal definition of the concept of "property in criminal proceedings" in the Criminal Procedure Code of Ukraine. by analogy with the terms "dwelling", "other property" (Article 233 of the Criminal Procedure Code of Ukraine). It is noted that: the category of "property in criminal proceedings" includes both legitimate and illegitimate expectations of a person of property, the rights to which he can exercise in the future; within the framework of criminal proceedings, the concept of "property" includes both property rights and property obligations of the subject.

Key words: criminal proceedings, property, property rights, property obligations.

Надіслано до редколегії 12.02.2024